

Dovolj je zniževanja pokojnin!

Ta mesec nas je presenetila izjava ministra za finance, da bomo morali 'končno' tudi upokojenci z znižanjem pokojnin prispevati k stabilizaciji razmer v državi. Nevednost o našem dosedanjem prispevku k stabilizaciji pokojninske blagajne mu lahko oprostimo, ker je mlad in ne ve, da upokojenci prispevamo k uravnoteženju pokojninske blagajne že od leta 2000, ko je stopil v veljavo 151. b člen tedanje pokojninske reforme. Naši strokovnjaki so izračunali, da smo do leta 2012 z vsemi omejitvami pokojnin že prispevali milijardo evrov. Sem je treba prišteti še regres, ki ga zgornja polovica upokojencev ni dobila ne lani ne letos.

Pokojnine ne smejo več padati. Polovica upokojencev je na robu preživetja. Zelo resno se bomo morali vsi skupaj lotiti obrambe naših pokojnin. Opozarjam vse, ki vas skrbi prihodnost, da bomo morali združiti moči in se organizirano upreti vsakršni misli na nadaljnje zniževanje pokojnin. Ne smemo dovoliti, da nas sprejo med seboj. Tisti z nizkimi pokojninami kaj radi kažete na te z višjimi, češ, vzemite tem in dajte nam. Človek, ki je vplačeval toliko, da njegova pokojninska osnova presega 3.033 evrov, bo dobil pokojnino znižano na pokojninsko osnovo 3.033 evrov. Razlika gre vsak mesec za tiste, ki bi po vplačani pokojninski dobili dobi manj, kot je zdajšnja najnižja pokojnina. Razlogov, da nekateri niso dosegli polne delovne dobe, pa je zelo veliko - od bolezni, predčasnih prisilnih upokojevanj, do načrtnega odpuščanja starejših od 50 let in materinstva. Prepričana pa sem, da je zelo malo takih, ki so sistem načrtno izkoriščali, ker se jim ni ljubilo delati.

Našim otrokom, ki jih neoliberalni pokvarjenci prepričujejo, da jim s pokojninami jemljemo kruh, moramo dopovedati, da je naš boj za ohranitev javnega, solidarnostnega pokojninskega sistema, ki omogoča varno starost, tudi boj za njihove pokojnine in hkrati prizadevanje, da onemogli ne bi obremenjevali njihovih prihodkov.

Mateja Kožuh Novak

vsebina

O pravicah starejših v Sloveniji	2
Protestna izjava ZDUS, poslana medijem	12
Protest komisije ZDUS za pokojninsko politiko	13
Zakaj predlagamo spremembo volilne zakonodaje?	15
Predlog zakona o davku na nepremičnine	17
S terena	18
Zapisnik sej ZDUS	21
Natečaj za oblikovanje novoletne voščilnice Srečno 2014	23
Brezplačni tečajji računalništva za starejše	23

V sodelovanju z državnim svetom republike Slovenije je Zveza društev upokojencev Slovenije v prostorih državnega zbora pripravila okroglo mizo o pravicah starejših.

O pravicah starejših v Sloveniji

V sodelovanju z državnim svetom republike Slovenije je Zveza društev upokojencev Slovenije 10. junija letos v prostorih državnega zbora pripravila okroglo mizo o pravicah starejših. Okrogla miza je bila pripravljena ob mednarodnem dnevu boja proti nasilju nad starejšimi, njen namen pa je bilo pregledati, kje v Sloveniji še prihaja do kršitev pravic starejših, ter dogovor o tem, kako naprej.

Uvodni pozdrav dr. Mateje Kožuh Novak

Spoštovani, posvet smo pripravili kot prispevek k 15. juniju, svetovnem dnevu osveščanja o nasilju nad starejšimi. Organizacija združenih narodov (OZN), ki že vrsto desetletij opozarja države članice, da morajo zaradi naraščanja števila starejših spremeniti odnos do staranja in starosti, je lani ustanovila delovno skupino o staranju (Open Ended Working Group on Ageing) z namenom, da pripravi utemeljitve za sprejem deklaracije o pravicah starejših.

Strokovnjaki namreč ugotavljajo, da že sprejete deklaracije o pravicah žensk, otrok, zapornikov in invalidov ne poudarjajo dovolj pravic starejših in ne zavezujejo vlad, da ukrepajo na tem področju. Ker povsod po svetu hitro narašča število starejših, narašča tudi nestrpnost do njih. Delovna skupina bo skušala letos predložiti skupščini OZN deklaracijo o pravicah starejših, potrebuje pa podporo zadostnega števila držav, da bi bila deklaracija tudi sprejeta.

V Zvezi društev upokojencev Slovenije smo se že lotili naloge, da prepričamo naše predstavnike v EU in v OZN, naj podprejo sprejem deklaracije. Tokratni posvet je zato namenjen pregledu področij, kjer se starejši čutimo zapostavljeni, in našim pričakovanjem in zahtevam, ki jih ne slišijo dovolj tisti, ki usmerjajo razvoj naše države.

Zanimivo je, da se mlajše generacije ne zavedajo, da s prizadevanji za prepoznanje vloge starejših v družbi, za preprečevanje odpiranja starejših od pomembnih odločitev v državi, za preprečevanja nasilja nad starejšimi in zanemarjanja skrbi za bolne in onemogle dejansko odpiramo boljše možnosti naslednjim generacijam za človeka vredno starost. Starost pomeni mladim čakanje na smrt, v resnici pa je napredek sodobnih tehnologij in novih spoznanj prinesel premik podaljšanja zdravja in dobrega počutja v visoko v starost. Namesto odpiranja starejših na rob družbe in da jih prikazuje mlajšim generacijam kot breme, uspešna država zna uporabiti njihovo modrost in izkušnje. Zlasti je to pomembno v stiski, v kateri se je znašel velik del sveta, še bolj pa v stiski, v kateri so se znašle postsocialistične države, kjer so novi, neizkušeni politiki v želji po hitri privatizaciji skupnega premoženja načrtno odrinili vse ustvarjalce družb v petdesetih letih po drugi svetovni vojni, kar je neumno, neracionalno in škodljivo za vse državljane.

Sklepe in ugotovitve s tega posveta nameravamo poslati slovenski vladi in parlamentu ter slovenskim poslancem v parlamentu EU in našim predstavnikom v organizaciji OZN v pričakovanju, da bodo podprli naša in mednarodna prizadevanja pri sprejetju deklaracije o pravicah starejših.

Spoštovanje pravice do dela v pokoju

Človekovo pravico do dela je uzakonila generalna skupščina Združenih narodov leta 1948 s sprejetjem splošne deklaracije o človekovih pravicah. V njej je pravica do dela med drugim opredeljena na naslednji način:

- vsak ima pravico do dela in do proste izbire zaposlitve, do pravičnih in zadovoljivih delovnih razmer ter do varstva pred brezposelnostjo;
- vsak ima brez kakršnekoli diskriminacije pravico do enakega plačila za enako delo;
- vsak, ki dela, ima pravico do pravične in zadovoljive nagrade, ki zagotavlja njemu in njegovi družini človeka vreden obstoj in ki naj se po potrebi dopolni z drugimi sredstvi socialnega varstva.

V aktivnem življenjskem obdobju se pravica posameznika do dela uresničuje pretežno v obliki redne zaposlitve, ki pa se konča z upokojitvijo. Po tem prelomnem dogodku se bistveno zmanjšajo možnosti posameznika za nadaljevanje zaposlitve in s tem za zaslužek. V naših razmerah te možnosti bistveno pogojuje veljavna zakonska ureditev, po kateri status pokojninskega zavarovanca ni združljiv s statusom upokojenca ali uživalca pokojninske pravice. To pomeni, da državljan ne more biti hkrati upokojenec ali prejemnik pokojnine ter biti hkrati zaposlen. Na voljo pa so alternativni načini, ki pa zelo omejujejo možnosti in znižujejo privlačnost nadaljevanja zaposlitve.

Z upokojitvijo samo nikakor ne ugasne človekova zmožnost in potreba po delu in tudi ne njegova načelna pravica do dela. Nasprotno, vrsta osebnih in družbenih razlogov kliče po nadaljevanju aktivnega življenja in zaposlenosti tudi po upokojitvi, denimo potreba po zagotavljanju dostojnega življenjskega standarda, izraba pridobljenih znanj, izkušenj, zmogljivosti, zniževanje potreb po socialnih transferjih, odprava sive ekonomije, omogočanje aktivnega staranja, dolgožive družbe itd. Žal je treba ugotoviti, da uresničevanju pravice upokojenih do dela in zaposlitve razmere v državi niso ravno naklonjene.

Za uresničevanje pravice do plačanega dela so našemu upokojencu danes na voljo naslednji načini: delo po podjemni pogodbi, delo po avtorski pogodbi, občasno in začasno delo, osebno dopolnilno delo in morebitna delna zaposlitev. Ugotavljamo, da nabor možnosti za zaposlitev upokojencev nikakor ni idealen in da čas ni naklonjen nadaljevanju dela po upokojitvi. Pogosto se zdi, da gre prej za segregacijo in izrinjanje upokojenih sodržavljanov iz aktivnega življenja, kot za njihovo vključevanje in pomoč. Tako ugotavljamo, da so podjemne pogodbe za naročnike izrazito drage, koriščenje občasnega in začasnega dela je povezana z velikimi omejitvami naročnikov, trg in trženje teh storitev je popolnoma prepuščeno iznajdljivosti posameznikov ali naročnikov, manjkajo pa tudi sistemske spodbude za ta segment gospodarske dejavnosti.

Spričo povedanega smo se v ZDUS odločili podrobneje proučiti razmere pri uresničevanju pravice do dela v pokoju in si zadali, da ugotovimo pomanjkljivosti in priložnosti za izboljšave rešitev, ter da z ustreznimi iniciativami aktivno pripomoremo k izboljšanju stanja in napredku na tem področju. Primer take usmeritve je tudi pobuda za ustanovitev socialnega podjetja, s katerim nameravamo prispevati k uspešnejšemu zaposlovanju upokojenske generacije.

Jožef Gašperšič

Spoštovanje pravic iz pokojninskega zavarovanja

V ZDUS najostreje protestiramo ob izjavi ministra za finance dr. Uroša Čuferja, da bo ob varčevalnih ukrepih zdaj na vrsto prišlo zniževanje pokojnin, saj naj upokojenci doslej še ne bi nič prispevali k varčevalnim ukrepom.

Upokojenci že vse od leta 2000 dalje prispevamo k uravnoteženju javnih financ in k vzdržnosti pokojninske blagajne. Po zloglasnem 151. b členu novega zakona so že leta 2001 začele padati pokojnine. Naši strokovnjaki so izračunali, da smo do leta 2012 s tem omejevanjem pokojnin prispevali blizu 1 milijarde evrov, to pa je bilo v času, ko so si zlasti menedžerji veselo prisvajali načrtno uničena državna podjetja, si izplačevali visoke plače, nagrade in dividende.

Od leta 2000 je bilo sprejetih pet sprememb o usklajevanju pokojnin, štiri v škodo upokojencev. V letih 2010 do 2012 so bili sprejeti trije interventni zakoni o zamrznitvah usklajevanja pokojnin – najprej so se usklajevale le še 50-odstotno, nato 25-odstotno in končno je bilo pred dvema letoma usklajevanje pokojnin popolnoma zamrznjeno. Euro uskladitev, ki smo je bili deležni upokojenci ob začetku leta, pa pomeni zgolj norčevanje vlade iz stiske slovenskih družin.

V letu 2012, ko so si še vsi izplačevali regres, ga zgornja polovica upokojencev ni dobila. V vrhu ZDUS se nismo uprli, ker smo menili, da moramo deliti usodo z javnimi delavci, ki so jim znižali plače. Enako se dogaja tudi letos. Za zdaj nam je uspelo obraniti le znižan regres drugi polovici upokojencev, ki so že tako na dnu. Kaj jim lahko država še vzame? Domove, da bodo na cesti tudi njihovi otroci in vnuki?

Leta 1996 je država sprejela znižanje prispevne stopnje za delodajalce od 15,5 na 8,35 odstotka, češ da jim bo tako ostalo več denarja za odpiranje novih delavnih mest. Kje so zdaj ta delovna mesta? Če so naši podatki točni, je Slovenija prav na dnu lestvice držav po prispevku delodajalcev za pokojnine.

Kdo je uničil državna podjetja, da KAD nima prilivov? Kdo bo za to kaznovan? In končno, podjetja in javni zavodi zadnji dve leti prisilno upokojujejo ljudi, ki bi radi še delali, in nalogajo breme novih pokojnin zdajšnjim upokojencem, s tem pa tudi načrtno delajo nove reveže iz mladih upokojencev, saj so njihove pokojnine spričo mizernih plač, še bolj mizerne. Ob tem pa državni zbor sprejme zakon o trgu dela, ki dobesedno sili mlade upokojence, da bodo še naprej iskali delo na črnem trgu.

Stanje po vseh teh reformah pokojninskega sistema je naslednje: marca 2013 je imelo 18.994 upokojencev pokojnino nižjo od 200 evrov, 32.874 jih je imelo pokojnino nižjo od 300 evrov, 50.160 jih je imelo pokojnino nižjo od 400 evrov, 107.646 nižjo od 500 evrov in 86.636 nižjo od 600 evrov. To je armada 296.312 ljudi, od katerih mnogi z družinami vred le še životarijo.

Mlajše generacije, mi smo vam ustvarili standard, ki ste ga imeli do leta 2000. Mi smo vam vsa ta leta pomagali, ko ste se znašli v stiskah in brez službe. Ali boste res dovolili, da vam bodo tisti, ki si ne upajo in ne znajo poseči v žepe slovenskim prevarantom, tatovom in goljufom svetovnega formata, naložili tudi breme onemoglih in umirajočih staršev, ki smo v povprečju vplačevali 35 let, da bi imeli spodobne pokojnine?

Franjo Krsnik

Spoštovanje človekovih pravic bolnih in onemoglih

V javnem zdravstvenem zavarovanju veljajo načela solidarnosti, prepoved razlikovanja, ko gre za zdravstveno in ekonomsko stanje, starost, spol, narodnost ali druge lastnosti in posebnosti posameznika. Temelj tega zavarovanja je solidarnost med mladimi in starimi, zdravimi in bolnimi ter premožnejšimi in socialno šibkejšimi.

Pogosto pod solidarnostjo razumemo enakost v pravicah, kar je seveda res, a solidarnost se začne z obveznostmi plačevanja prispevkov, pri čemer naj bi vsakdo prispeval sorazmerno enak delež svojega dohodka ali premoženja. Na tej podlagi naj bi tudi vsi, ki so vključeni v takšno javno zavarovanje, imeli enake pravice in možnosti uveljavljanja pravic do zdravstvenih storitev, zdravil, pripomočkov in nekaterih denarnih dajatev.

Ti temelji socialnega zavarovanja veljajo za vse, a smo za njihovo uresničevanje še posebej zainteresirani starejši, saj smo najbolj izpostavljeni tveganju, da zbolimo ali da bomo potrebovali zdravstvene storitve in pomoč. Za nas je spoštovanje teh načel temeljnega pomena.

Prvi, ki mora zagotoviti uresničevanje teh načel, je država, saj mora z ustreznimi zakonodajo, organizacijo javnega zdravstvenega zavarovanja in javne zdravstvene dejavnosti ter z ukrepi gospodarske, socialne in drugih politik omogočiti primerno in uresničljivo socialno in zdravstveno varnost vsem, še zlasti pa tistim, ki so zdravstveno in socialno

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

najbolj ogroženi. To pomeni zagotavljanje pogojev in možnosti za krepitev, ohranitev in povrnitev zdravja in dostopnost do potrebnih storitev in pravic vsem, tudi tistim, ki sicer ne bi mogli kriti stroškov za takšno obravnavo.

Na tej sistemski ravni je tako njena naloga zagotoviti vsem dostopno javno zdravstveno zavarovanje, v katerem med zavarovanci ne bo razlikovanj glede obveznosti in pravic in ki bo vzdržno v ekonomskih možnosti države ter dajalo najboljše rezultate pri doseganju boljšega zdravja. Neupravičene razlike v obveznostih (prispevne osnove in stopnje) ter zamisli o t. i. socialni kapici zagotovo ne bodo pripomogle k uresničitvi teh ciljev.

Da bi zagotavljal uresničevanja solidarnostnih načel mora solidarnostni sistem zdravstvenega varstva temeljiti na javnem sistemu zdravstvenega zavarovanja in zdravstvene dejavnosti in na načelih nepridobitnosti. Zasebno zavarovanje ali zasebna dejavnost morata biti namenjena le zadovoljevanju potreb in zahtev, ki niso vključene v javni sistem, za katerega jamči država. Če gre v sistemu za sožitje javnega in zasebnega, mora biti ločnica med njima jasno začrtana glede pravic, vlaganj, sredstev in zmogljivosti, da ne v bo prihajalo do njunega in mešanja, zlasti takega, ki bilo šlo v škodo javnega zdravstvenega sistema in v korist zasebnih zaslužkov.

Naloga države je zagotoviti tudi spoštovanje pravic zavarovanih oseb v zdravstvenem zavarovanju in oseb, ki potrebujejo in uveljavljajo pravice do zdravstvenih storitev. Kljub veljavnim predpisom je na tem področju še vedno veliko kršitev pravic.

Največ kršitev pravic zavarovanih oseb je na področju različnih doplačil ali zahtev po neupravičenih plačilih izvajalcem zdravstvenih storitev. Ti namreč pogosto zahtevajo plačila ali doplačila za »višji« standard ali za nekatere preiskave ali obravnave, češ da naj ne bi bile zagotovljene v obveznem zavarovanju.

Med takimi kršitvami se zadnje čase pojavlja tudi preusmerjanja ljudi v zasebne ordinacije z utemeljitvijo, da so v javnem sistemu doge čakalne dobe ali ker naj bi že »dosegli« program storitev, ki je določen s pogodbo z Zavodom za zdravstveno zavarovanje.

Veliko zavarovancev, med njimi zlasti starejših in upokojencev, se sploh ne zaveda teh kršitev. Zato je tem pomembnejše zagotoviti ustrezno varstvo njihovih pravic, njihovo osveščanje in informiranje ter poskrbeti za ustrezne oblike svetovanja.

mag. Martin Toth, dr. dent. med.

Spoštovanje pravic neformalnih oskrbovalcev

Starejše in druge osebe, ki same niso sposobne skrbeti zase, pri tem pa zanje ne morejo skrbeti sorodniki, imajo praviloma tri možnosti: sprejeti oskrbo v domovih za starej-

še (če imajo dovolj visoko pokojnino ali jim pomagajo sorodniki ali občine), pridobiti pomoč na domu, ki jo zagotavlja javna socialna služba (1 ura ob delovnikih) ali pa prek humanitarnih organizacij dobiti pomoč neplačanih prostovoljcev - oskrbovalcev.

Pomoč oskrbovalcev (v Evropi jih je blizu 19 milijonov), je po svetu zelo razširjena. Vendar jim države praviloma povsod nudijo določeno zaščito in ugodnosti (pokrivanje stroškov, zdravstvena zaščita, zavarovanje, čas za oddih, dopust, možnost zaposlitve po prenehanju dela oskrbovalca). Med oskrbovalci je tudi veliko mladih. Tudi njim je treba omogočiti usposobitev za delo po koncu zaključku oskrbovanja. Slovenija pa ne podpira oskrbovalcev.

Po vseh državah je vrednost dela neplačanih oskrbovalcev bistveno višja od pomoči, ki jo daje država. Zato predstavlja bistveno zmanjševanje socialnih izdatkov države.

V Sloveniji je večina pomoči osebam, ki potrebujejo pomoč, usmerjena v domove za starejše. V domovih kar štirikrat več oskrbovancev dobiva pomoč, kot je tistih, ki dobivajo pomoč na domu, čeprav je oskrba na domu bistveno cenejša in za starejše bolj zaželena od bivanja v domu. V svetu je razmerje obrnjeno.

Neplačano oskrbo na domu podpira tudi EU s pomočjo organizacije Eurocarers. Svet EU je maja letos Sloveniji priporočil, da v svojem nacionalnem programu oskrbo preusmeri iz institucionalne v oskrbo na domu.

Tudi pri nas bi kazalo razmisliti o oblikovanju enotne povezovalne institucije, ki bi vključevala oskrbovalce različnih humanitarnih institucij. V tej povezovalni instituciji bi bilo sodelovanje z državnimi institucijami lažje, učinkoviteje bi lahko obveščali javnost o pomenu neplačanih negovalcev, lažje bi tudi zbirali sredstva za njihovo delovanje.

V nekaterih državah imajo posebne zakone, ki urejajo delo in pravice neplačanih oskrbovalcev. Razmisliti bi kazalo o podobni zakonski ureditvi tudi v Sloveniji.

doc. dr. Samo Zupančič

Spoštovanje ustavnih pravic starejših

Področja spoštovanja pravic starejših so sicer ustrezno določena v posameznih dokumentih EU, mednarodnih listinah, katerih podpisnica je Slovenija, pa tudi v ustavi RS.

Kot državljani, še posebej pa kot starejši v zadnjem času ugotavljamo, da so nam ustavne in zakonske pravice marsikdaj kršene. Država v svoji dnevni politiki v času globoke ekonomske krize posega po ukrepih, ki se zadevajo najbolj ranljivi sloj prebivalstva, med njimi tudi starejše. Hkrati pa ugotavljamo, da starejši niso dovolj osveščeni, da bi se ustrezno odzvali na kršenju svojih pravic in tako preprečili sprejem nesmiselnih ukrepov države.

Starejša populacija, zlasti upokojenci kot velik del civilne družbe sicer imajo v organiziranih oblikah civilne družbe ▶

IZBRANO IZ KATALOGA UGODNOSTI

**URGO FILMOGEL
PROTI GLIVIČNIM
OKUŽBAM NOHTOV,**
učinkovita pomoč pri glivicah na nohtih,
3,3 ml **+ na voljo dve vrsti daril:**
lak, 8 ml ali pilica za nohte, 1 kos

redna cena: 23,95 EUR

akcijska cena s
Kartico zvestobe

21,56 EUR **popust: 10 %**

**VICHY CAPITAL SOLEIL
SUHO OLJE ZF 40,**
primerno tudi za občutljivo kožo,
zasnovano na fotostabilnem sistemu
filtror Mexoryl®, ki filtrira širok spekter
UVA in UVB žarkov, 125 ml

redna cena: 21,00 EUR

akcijska cena s
Kartico zvestobe

14,70 EUR **popust: 30 %**

**DDV SE VIŠA,
LEKARNA LJUBLJANA
PA OHRANJA CENE
V KATALOGU UGODNOSTI
ZA ZVESTE STRANKE
IN PODARJA TAKOJŠEN
3% POPUST ZA LEPŠI
DOPUST!**

FAVN BALZAM ZA NOGE,
za nego nog s krčnimi žilami, z
izvlekom plodu divjega kostanja,
mentolom ter eteričnimi olji ciprese,
wintergrina, poprove mete, limone,
bosvelije ter karitejevim maslom,
75 ml

redna cena: 8,14 EUR

akcijska cena s
Kartico zvestobe

6,51 EUR **popust: 20 %**

**ALOEPHARMA
ALOJE KREMA,**
z aloe vero za nego telesa, primerna
za vse tipe kože, nima dodane
vode, je brez parabenov, alkohola in ni
parfurmirana, 150 ml

redna cena: 13,99 EUR

akcijska cena s
Kartico zvestobe

10,49 EUR **popust: 25 %**

**Poletne ugodnosti so na voljo
tudi v spletni lekarni
www.lekarna24ur.com**

Akcijske cene iz Kataloga ugodnosti veljajo izključno ob predložitvi Kartice zvestobe LEKARNE LJUBLJANA in zahtevanega števila jabolk zvestobe, sicer veljajo redne cene. Akcija takojšen 3% popust na nakup velja za nakupe s Kartico zvestobe Lekarne Ljubljana od 7. 6. do 31. 8. 2013. Akcija ne velja za izdelke, ki so že v akciji, v katalogu ugodnosti, za nakup darilnih bonov in izdelkov na recept. Popusti se ne seštevajo. Več na www.lekarna24ur.com.

Popust na nakup izdelkov v katalogu ugodnosti velja od 7. 6. do 31. 8. 2013 oziroma do prodaje zalog.

LEKARNA LJUBLJANA

možnost sodelovati v procesih sprejemanja zakonodaje in različnih ukrepov tako na ravni ministrstev, vlade in državnega zbora, vendar pa pripombe ali opozorila, ki jih dajejo, pogosto naletijo na gluha ušesa. Predstavniki upokojujencev nismo formalno institucionalno zastopani ne pri usklajevanju interesov v socialnem svetu ne v državnem svetu.

Gospodarska kriza v državi je vnovič obudila tudi nekatere popolnoma zmotne ideje o starosti in staranju, iz katerih kaj lahko vzniknejo nasilne ideje, ki vodijo v kršitve temeljnih pravic in svoboščin in s tem v medgeneracijske spore. Zato je potrebno osveščanje družbe o pravicah starejših nasploh in o dejstvu, da tako kot stari ne morejo brez mladih, tudi mladi ne morejo brez starejših. Samo vzajemnost med generacijami lahko vodi v zdravo družbo in s tem v bolj kakovostno spoštovanje ustavnih pravic starejših.

Branka Kastelic

Spoštovanje pravic prebivalcev domov za starejše

Slovenija se uvršča v evropski vrh, kar zadeva dolgoživost prebivalstva, saj smo na tretjem mestu, k čemer je nedvomno pripomogel učinkovit zdravstveni sistem z razvito preventivno dejavnostjo, zato bi morali o tem razmisliti tudi tedaj, ko načrtujemo različne strategije in reforme.

Tudi zdaj, ko se soočamo z novimi dejstvi, ko osemdesetletnik in osemdesetletnica nista nikakršna posebnost, je treba celotno družbo, predvsem pa oblast osvestiti in jo opomniti, da med nami živi velika skupina prebivalcev in prebivalcev, ki jim je treba ustvariti pogoje za kakovostno življenje v starosti. Pravice starejših so enake kot pravice katerekoli druge starostne skupine.

Cilj družbe in posameznika je, da so starejši čim dlje aktivni na vseh področjih in da ostanejo taki tudi po upokojitvi ali po 65. letu starosti, ko izpolnijo tudi formalne pogoje za sprejem v dom za starejše. Starejši naj čim dlje ostanejo v domačem okolju, skupnost pa mora s podpornimi službami in s spremljajočimi dejavnostmi ustvariti pogoje, da bo starostniku omogočeno kakovostno življenje. Storitve za starejše, ki potrebujejo oskrbo in pomoč, morajo biti zagotovljene na način, ki je celosten in se odziva na različne potrebe, sposobnosti in želje starejših oseb.

Vedno pa je treba ljudem omogočiti izbiro, kako bodo preživljali jesen svojega življenja, ali bodo ostali v domačem okolju ali pri svojcih ali pa se bodo odločili za institucionalno varstvo v javnem zavodu, zasebnem s koncesijo ali povsem zasebnem domu za starejše.

Mreža. Danes ima Slovenija 94 splošnih in posebnih socialnih zavodov na 112 lokacijah z 19 tisoč posteljami v domovih, kar pomeni, da približno 5 odstotkov prebivalstva živi v institucijah in tako v tem primeru presegamo evropsko povprečje. Na prvi pogled bi lahko celo rekli, da je dostopnost do institucionalnega varstva omogočena vsem, ki se

odločijo za odhod v dom za starejše, a žal ni tako. Mreža ne zagotavlja enakomerne razpršenosti domov po Sloveniji ne na podlagi potreb določenega okolja, ne geografskem načelu. Domove za starostnike smo v zadnjem desetletju gradili predvsem z zasebnim kapitalom, v javno zasebnem partnerstvu in večina med njimi je dobila tudi državno koncesijo za zagotavljanje institucionalnega varstva za starejše ter tako neenakomerno zapolnjevala javno mrežo predvsem v interesu lokalnih veljakov.

Institucionalno varstvo. To je oblika obravnave starejših v zavodu v širšem pomenu, tudi v drugi družini ali v organizirani obliki in starejšim prebivalcem nadomešča, dopolnjuje ali zagotavlja funkcijo doma ali lastne družine.

Dom starejših zagotavlja:

- osnovno oskrbo, ki jo predstavlja bivanje, organiziranje prehrane, tehnična oprema in prevoz;
- socialno oskrbo, ki je strokovno vodena dejavnost, namenjena vsebinam socialne preventive, terapije in vodenja stanovalcev, pa tudi posebne oblike varstva;
- varstvo, t. j. nudenje pomoči pri osebni higieni in dnevni aktivnostih (vstajanje, oblačenje, premikanje, hoja, komuniciranje in orientacija);
- posebne oblike varstva so namenjene ohranjanju in razvoju samostojnosti, razvoju socialnih odnosov, delu, korekciji in terapiji motenj, aktivnemu preživljanju prostega časa ter reševanju osebnih in socialnih stisk;
- zdravstveno varstvo zagotavlja osnovno zdravstveno varstvo, zdravstveno nego in zdravstveno rehabilitacijo ter delovno terapijo na podlagi zdravstvene zakonodaje.

Financiranje. Osnovna oskrba in socialna oskrba je samoplačniška, plača jo starostnik sam ali njegova družina in občina, če družina ne more kriti stroškov bivanja. Cene namestitve sprejema svet zavoda v soglasju z MDDSZ, prav tako tudi cene dodatne oskrbe in pomoči. Zdravstvena oskrba pa se krije iz javnih sredstev, torej zavoda za zdravstveno zavarovanje.

Kršitve in nasilje. V ZDUS smo se lotili preverjanja kršitev človekovih pravic v institucionalnem varstvu, na katere opozarja tudi urad varuha človekovih pravic z namenom, da bi jih odpravili in ne zavoljo linča socialnih zavodov in zaposlenih v domovih, ki večinoma predano in strokovno opravljajo svoje delo. Prisilna namestitve starostnika v zavod brez njegove privolitve in poprejšnje priprave na prehod iz domačega okolja v zavod pomeni grobo kršitev, ki lahko povzroči psihosomatske motnje in druge zdravstvene težave.

V času krize in finančne stiske družin (brezposelnost, nižanje plač ...) svojci starostnike jemljejo iz domov za starejše ne glede na to, ali bo družina starostniku sploh lahko zagotovila oskrbo in varstvo, ki ga zahteva njegovo zdravstveno stanje. Pogosto se dogaja, da je pokojnina edini vir preživljanja celotne družine. Tudi v takih primerih poznamo različne oblike nasilja, žal pa si starostnik sam ne more pomagati, ker je nemočen in nima stika z zunanjim svetom.

Kar nekaj odhodov starostnikov iz zavodov v domačo oskrbo se je zgodilo zato, ker so se mnogi upokojenci odpovedali varstvenemu dodatku v strahu, da bodo ob svoje skromne nepremičnine, ki jih hranijo za otroke in vnuke. Sama pokojnina brez varstvenega dodatka pa ne zadošča za kritje stroškov doma. Mnogi izmed njih zdaj životarijo doma v revščini in brez pravih in stalnih socialnih stikov.

Mnogi starostniki si sami in tudi s pomočjo družine ne morejo privoščiti namestitve v domu za starejše, pri tem pa jim država ali lokalna skupnost ne zagotavlja v zadovoljivi meri drugih oblik pomoči na domu.

Nehumano je, da so v Sloveniji še vedno domovi z več posteljnimi sobami, tudi s 4 in celo 6 posteljami. V takih primerih gre za poseg v človekovo dostojanstvo in pravico do zasebnosti. Prav zavoljo teh razlogov v ZDUS podpiramo usmeritev, da se v slovenskih socialnih zavodih spremeni bivalni standard v enoposteljne ali največ dvoposteljne sobe. Opozorjeni smo bili na probleme demence v najširšem pomenu besede, saj je zdravstvo ne priznava kot bolezen, zato ni urejeno tudi financiranje dejavnosti, kar se kaže v pomanjkanju strokovno usposobljenega kadra, ki bi bil stalno prisoten ob ljudeh, ki potrebujejo pomoč. Čeprav se bivalne razmere izboljšujejo, čeprav je v enotah z dementnimi poskrbljeno za varnost in se s stalnim usposabljanjem zaposlenih bistveno spreminja tudi prepoznavanje bolezenskega stanja demence, pa ni dopustno, da ljudem z demenco omejujejo izhode, da nimajo zastopnika in da v nekaterih domovih ne spoštujejo sklepov sodišč. Temeljni aspekt varovanja oseb z demenco mora biti psihosocialen.

Zaradi prezasedenosti nekaterih domov za starejše predvsem v večjih mestih in spričo nujne namestitve starostnika v dom, se svojci in socialne službe zadovoljijo s prostimi zmogljivostmi, ki pa so oddaljene od starostnikovega življenjskega okolja in ga namestijo proč tudi do 100 kilometrov in več. Tudi v takih primerih zaznavamo hude stiske ljudi, saj se morajo ob privajanju na nove življenjske razmere pogosto prilagajati tudi popolnoma drugačnemu okolju, drugačnim navadam ljudi, pa tudi sporazumevanje je zaradi različnih dialektov pogosto oteženo. Prav zato je treba mrežo graditi na podlagi potreb, upošteva pri tem enakomerno posejanost domov, kapacitet, pri novih investicijah pa interesi kapitala ne smejo imeti prvo in edino besedo.

Ob prevladujoči neoliberalni politiki vse prepogosto pozabljamo, da je človek tisti, ki mora biti postavljen na prvo mesto in da mora država, ki se razglasha za socialno pravično, poskrbeti za svoje ljudi in ustvariti pogoje za življenje v solidarni in pravični družbi, kjer človek in življenje nekaj štejeta. Omenila sem že vire financiranja dejavnosti v domovih za starejše. Zaradi podcenjenosti zdravstvene oskrbe v domovih, ki jo zagotavlja ZZZS in pri tem opravlja čedalje več in vedno zahtevnejše storitve, ni sprejemljivo, da se zasebna sredstva, ki jih stanovalci plačujejo za osnovno oskrbo in

varstvo, prelivajo v javni sistem za zdravstvene storitve ter tako rešujejo izgube v domovih, čeprav na nezakonit način. Ustanovitelj MDDSZ in MZ pa ne storita nič, da bi razmere sistemsko uredili in odpravili nepravilnosti.

Apel. Za zaključek predlagam, da s tega mesta vnovič pozovemo ministre, vlado in državni zbor RS, da v interesu prebivalcev za varno prihodnost, varno, zdravo in kakovostno starost v najkrajšem možnem času sprejmejo zakon o dolgotrajni oskrbi in negi, saj so zamisli in rešitve že bile večkrat zapisane, zato odprite predale!

Nevenka Lekše

Uresničevanje človekovih pravic bolnih in onemoglih

Pravica do zdravja je človekova pravica. Človekove pravice so univerzalne in neodtujljive pravice vseh ljudi. So tiste pravice, ki so prirojene naši naravi in brez katerih ne moremo živeti kot človeška bitja (OZN, 2004). Državlanske pravice, kot so svoboda prepričanja, izražanja, združevanja, so že nekaj časa in najširše sprejete človekove pravice, medtem ko pravice, ki so bolj osebne, kot je tudi zdravje, še vedno niso v celoti priznane kot bistvene človekove pravice, zato tudi pogosteje prihaja do kršitev pravice do zdravja. Človekove pravice so zapisane v mednarodnih in nacionalnih dokumentih.

Koncept pravice do zdravja temelji na obveznosti države pri zagotavljanju pogojev za uresničevanje pravice do zdravja. Bistveni poudarek koncepta pravice do zdravja Svetovne zdravstvene organizacije je, da pravica do zdravja kot osnovna človekova pravica vključuje dostop do pravočasnega, sprejemljivega, cenovno dostopnega in kakovostnega zdravstvenega varstva. Pravica do zdravja tudi pomeni, da mora država ustvarjati razmere, v katerih je vsakdo lahko zdrav, kolikor je to mogoče. Ta pravica kot vse druge človekove pravice postavlja državi tri vrste obveznosti (spoštovanje, varovanje, uresničevanje pravice do zdravja). Za razumevanje pravice do zdravja na nacionalni ravni je treba poudariti, da mora država zagotoviti enakopraven in univerzalen dostop do zdravstvenega varstva in do zdravih ter varnih delovnih razmer, do primernih bivalnih razmer in do ustrezne in varne hrane. Zato je tudi jasno, da mora minister za zdravje kot skrbnik zdravja vseh prebivalcev prevzeti odgovornost za zdravstveni sistem v celoti, za zdravstveni sektor in za aktivnosti na vseh drugih sektorjih, ki vplivajo na zdravje (Zdravstveno poročilo SZO, 2000).

Šele takrat, ko država zagotovi vse navedene pogoje, lahko vsak človek ustrezno uveljavi svojo pravico do zdravja in prevzame tudi odgovornost za svoje zdravje.

Pravico do zdravja in zdravljenja je mogoče uresničevati le v učinkovitem zdravstvenem sistemu in ob zadostni osveščenosti o kršitvah. Trenutno je uveljavljanje pravice do zdravja in zdravljenja zelo oteženo zaradi

stihjsko delujočega zdravstvenega sistema, ki je brez ustrezne systemske zakonodaje, ki bi upoštevala nove strokovne in organizacijske spremembe, nastale v zadnjih dveh desetletjih. Sistem je izrazito finančno in kadrovsko podhranjen ter praktično brez nadzora. Namesto systemske reforme vlada in ZZZS sprejemata le popravke in dopolnitve, ki pa niso usklajeni in so pogosto tudi med seboj protislovni in v nasprotju z veljavnimi zakoni, kar povzroča čedalje hujšo nestabilnost zdravstvenega sistema.

Na voljo imamo le modernejši zakon o pacientovih pravicah in zastopnike teh pravic, kar ob nestabilnem zdravstvenem sistemu zanesljivo ne more zadovoljiti potreb ljudi in odpraviti kršitev. Ta zakon je pogosto mrtva črka na papirju, sicer prizadevni zastopniki pa le s težavo rešujejo zdravstvene probleme ljudi in kršitve ter pogosto trkajo na zaprta vrata. V takem stanju prav tako ni mogoče pričakovati, da bi se izboljševala raven osveščenosti o tem, da je pravica do zdravja človekova pravica.

Kršitve pravice do zdravja in zdravljenja so najpogosteje povezane z dostopnostjo do zdravstvenega varstva in z zdravstvenimi zavarovanji. Ocenjujemo, da se naglo in vztrajno povečujejo kršitve pravice do zdravja in zdravljenja. Vsak dan dobivamo informacije o stiskah ljudi zaradi teh kršitev. Na to opozarjajo tako mediji, ki sicer iščejo predvsem senzacionalistične primere, pa tudi uradna poročila zastopnikov pacientovih pravic, ki predstavljajo le vrh ledene gore.

Po zadnjih uradnih podatkih so v letu 2011 zastopniki obravnavali kakih 8 tisoč kršitev, kar je bilo kar 55 odstotkov več kot v prejšnjem letu. Nedvomno so najbolj prizadeti starejši bolniki, ki imajo več težav z zdravjem.

Med najpogosteje kršene pravice do zdravja in zdravljenja sodijo pravice, povezane zvezi z dostopnostjo do zdravstvenega varstva. Čeprav ima bolnik pravico do zdravstvene obravnave takoj ali v manj nujnih primerih v točno določenem času, navedenem v posebnem pravilniku, prihaja do njenega čedalje pogostejšega kršenja. Nespoštovanje predpisane dolžine čakalnih dob za določeno stanje je vsakodnevni pojav tako zaradi mešanja javne in zasebne dejavnosti, kot tudi zaradi pomanjkanja zdravnikov in zavoljo njihove preobremenjenosti. Pri tem gre za več vrst kršitev - od kršitve pravice do enakopravnega dostopa in obravnave do spoštovanja bolnikovega časa in do proste izbire zdravnika, pa še bi lahko naštevali. Poseben pomen in zakonsko neurejen značaj kršitev imajo posebne skupine, kot so osebe brez zdravstvenega zavarovanja in umirajoči.

Nič manj pogoste niso kršitve pravice zavarovanih oseb v zdravstvenem zavarovanju, kjer ima posebno mesto solidarnost med mladimi in starimi, zdravimi in bolnimi ter premožnimi in revnimi. Kršitve segajo od sistemskih nepravilnosti

- denimo neplačevanja prispevkov delodajalcev za obvezno zdravstveno zavarovanje zaposlenih, premije za dopolnilno zdravstveno zavarovanje morajo revni plačati v večjem deležu kot bogati - do neupravičenih doplačil pri zasebnih zdravnikih koncesionarjih, kar se najpogosteje dogaja v zobozdravstvu.

Delovanje ZDUS in civilne družbe pomembno vpliva na ustvarjanje ozračja za učinkovito preprečevanje in zmanjševanje kršitev pravic do zdravja in zdravljenja.

Kršitve pravice do zdravja in zdravljenja so odsev trenutnega stanja, ko so ljudje, predvsem tisti bolj ranljivi, kot so starejši in bolniki, v veliki meri prepuščeni samim sebi in neodgovornemu delovanju politikov, podjetniških in zavarovalniških lobijev, vsevednih ekonomistov in otopelih zdravstvenih delavcev.

Zato nameravamo vztrajati pri zdravstveni reformi in sodelovati pri oblikovanju takega zdravstvenega sistema, kjer ne bo prostora za kršitve teh pravic. Vztrajno si bomo tudi prizadevali, da bi okrepili zavedanje ljudi o bistvu in pomenu pravice do zdravja.

mag. Dunja Obersnel Kveder, dr. med.

Spoštovanje pravic starejših prostovoljcev

ZDUS: Število prostovoljcev

- 12.000 prostovoljcev
- 6.008 v vseh humanitarnih aktivnostih

Projekt: Starejši za viško kakovost življenja doma - Starejši za starejše

- temelji na prostovoljnem delu
- organizirano dolgoročno prostovoljno delo
- vključuje vse starejše od 69 let

Število prostovoljcev projekta 2004-2012

- 4.000 prostovoljcev (3.927)
- 293 DU
- 440.826 obiskov (133.127/307.609)
- 97.995 pomoči

Število opravljenih ur prostovoljnega dela

- 2004 - 51.251 ur
- 2012 - 814.148 ur
- 2004 - 2012: 4.393.620 ur
- vrednost 2012 - 4.966.305 evrov
- vrednost 2004 - 2012: 26.601.084 evrov
- dotacija 2012 - 332.773 evrov

Pomoči

- 97.995 pomoči
- pomoč pri osebni negi
- pomoč pri gospodinjskih opravilih
- prinašanje in priprava hrane

- vožnja in spremstvo k zdravniku
- organiziranje pomoči pri javnih službah in drugih NVO

Pravice prostovoljcev

Povrnitev stroškov:

- potni stroški, prehrana
- povračilo materialnih stroškov
- nezgodno zavarovanje

Možnost:

- nagrada za izjemne dosežke
- priznanje

Kako naši prostovoljci?

- veliko obiskov opravijo peš – nimajo priznanih potnih stroškov
- prehrane ni
- zavarovanje – spričo vsebino dela bi potrebovali zavarovanje za odgovornost

Kaj predlagamo?

- pripraviti in sprejeti napovedano strategijo (2011 – 2013)
- pripraviti podzakonske akte
- pri pripravi razpisnih pogojev upoštevati specifičnost programov

- dotacije odvisne od števila uporabnikov in družbenega prispevka
- upoštevati organiziranje in uresničevanje na lokalni ravni
- upoštevati ugotovitve o načrtovanju socialne politike
- priznati pravico vodenja projektov upokojenim strokovnjakom

Naši prostovoljci in prostovoljke

- so ljudje, ki čutijo željo in potrebo, da storijo nekaj dobrega za tiste, ki potrebujejo pomoč
- zahvalila bi se jim rada za njihovo res veliko delo

Prostovoljstvo kot družbena vrednota

- vključiti v vzgojno-izobraževalni sistem na vseh ravneh
- dati večje družbeno priznanje
- promovirati kot družbeno vrednoto

Projekt Starejši za starejše

Cilj:

- pomagati starejšim, da bi lahko čim dlje živeli v domačem okolju

Aktivnosti:

- sistematično iskanje starejših od 69 let, ki potrebujejo pomoč
- organizacija in nudenje pomoči

Rožca Šonc

Rešitev za nepredvidene izdatke

Če še tako dobro planiramo svoje stroške, se vedno znova lahko zgodi kaj nepredvidenega, kar nam podre dobro premišljene načrte. Zato je dobro imeti pri roki rešitev, s katero hitro pridemo do dodatnega denarja. V Abanki so za vas pripravili dve možnosti za rešitev zadrege ob nepredvidenih izdatkih.

Izredni limit vam omogoča, da lahko opravite tudi nakupe, ki si jih sicer ne bi mogli. **Obresti plačujete le za obdobje, ko ste izredni limit koristili.** Glede na svoje finančne zmožnosti ga lahko postopno poplačate z rednimi prilivi, ki jih prejimate na svoj osebni račun, ali pa z dodatnim pologom denarja.

Za uporabnike osebnega računa Aračun senior je to še **ugodnejše**, saj zanje veljajo le polovični stroški odobritve izrednega limita, z rokom vračila do 12 mesecev.

Obročna kartica omogoča plačevanje **na vseh plačilnih mestih** z oznako Visa Electron **doma in po svetu, ter na spletu.** Sami si **izberete v koliko obrokih** (od 2 do 12) želite poravnati svoj nakup. Po plačilu s kartico vam banka pošlje SMS-sporočilo na vaš mobilni telefon, vi pa v odgovoru napišete, na koliko obrokov želite plačati vaš nakup.

Najnižji znesek nakupa na obroke ni določen, najvišji znesek pa je odvisen od razpoložljivega limita na kartici. Strošek posameznega obroka znaša 1,20 EUR. Za pridobitev obročne kartice morate biti kreditno sposobni.

Obročna kartica je namenjena **novim in obstoječim strankam, uporabnikom Aračuna senior.**

Če obročno kartico naročite do vključno 30. 9. 2013, je članarina za prvo leto uporabe obročne kartice, za vas brezplačna.

www.abanka.si

Protestna izjava ZDUS, poslana medijem

Ljubljana, 30. 5. V Zvezi društev upokojencev Slovenije najostreje protestiramo ob izjavi ministra za finance Uroša Čuferja, da bo ob varčevalnih ukrepih zdaj prišlo na vrsto zniževanje pokojnin, ker naj upokojenci doslej še nič prispevali k varčevalnim ukrepom.

Upokojenci prispevamo že vse od leta 2000 dalje k uravnoteženju javnih financ in k vzdržnosti pokojninske blagajne. Po zloglasnem 151. b členu novega zakona, so začele že leta 2001 padati pokojnine. Naši strokovnjaki so izračunali, da smo do leta 2012 prispevali s tem omejevanjem pokojnin že blizu milijardo evrov, vse to v času, ko so si zlasti menedžerji veselo prisvajali načrtno uničena državna podjetja, si izplačevali visoke plače, nagrade in dividende.

Od leta 2000 je bilo sprejetih pet sprememb o usklajevanju pokojnin, štiri v škodo upokojencev. V letih 2010 do 2012 so bili sprejeti trije interventni zakoni o zamrznitvah uskla-

jevanja pokojnin – najprej so jih usklajevali le še 50-odstotno, nato 25-odstotno in končno je bilo pred dvema letoma usklajevanje pokojnin v celoti zamrznjeno. Euro uskladitev, ki smo je bili deležni upokojenci ob začetku leta, pa je v resnici zgolj norčevanje vlade iz stiske slovenskih družin.

V letu 2012, ko so si še vsi izplačevali regres, ga po višini pokojnin zgornja polovica upokojencev ni dobila. V vrhu ZDUS se nismo uprli, ker smo bili mnenja, da moramo deliti usodo z javnimi delavci, ki so jim znižali plače. Enako se dogaja tudi letos. Za zdaj pa nam je uspelo obraniti le znižan regres za drugo polovico upokojencev, ki so denarno že tako na dnu. Kaj jim lahko država še vzame? Domove, da bodo na cesti tudi njihovi otroci in vnuki?

Leta 1996 država znižala prispevne stopnje za delodajalce s 15,5 na 8,35 odstotka, češ da jim bodo tako ostalo več sredstev za odpiranje novih delovnih mest. Kje so zdaj ta delovna mesta? Če so naši podatki točni, je Slovenija po prispevku delodajalcev za pokojnine prav na dnu lestvice držav.

Kdo je uničil državna podjetja, da KAD nima prilivov? Bo kdo za to kaznovan? In končno, podjetja in javni zavodi zadnji dve leti prisilno upokojujejo ljudi, ki bi radi še delali, in nalgajo breme novih pokojnin zdajšnjim upokojencem, s tem pa tudi načrtno delajo nove reveže iz mladih upokojencev, saj so njihove pokojnine po mizernih plačah še bolj mizerne. Ob tem pa državni zbor sprejme zakon o trgu dela, ki dobesedno sili mlade upokojence, da bodo delali še naprej na črnem trgu.

Stanje po vseh teh reformah pokojninskega sistema je naslednje: marca leta 2013 je imelo 18.994 upokojencev po-

kojnjino nižjo od 200 evrov, 32.874 jih je imelo pokojnjino nižjo od 300 evrov, 50.160 jih je imelo pokojnjino nižjo od 400 evrov, 107.646 nižjo od 500 evrov in 86.636 nižjo od 600 evrov. To je armada 296.312 ljudi, od katerih mnogi z družinami vred le še životarijo.

Mlajše generacije, mi smo vam ustvarili standard, ki ste ga imeli do leta 2000.

Mi smo vam vsa ta leta pomagali, ko ste se znašli v stiskah in brez službe. Ali boste res dovolili, da vam bodo tisti, ki si ne upajo in ne znajo poseči v žepe slovenskim prevarantom, tatovom in goljufom svetovnega formata, naložili tudi breme onemoglih in umirajočih staršev, ki smo v povprečju vplačevali 35 let, da bi imeli spodobne pokojnine?

Protest komisije ZDUS za pokojninsko politiko

Ljubljana, 4. 6. Odločno nasprotujemo napovedanemu ukrepu znižanja pokojnin. Politiki naj se zavedajo, da upokojenci že vse od uveljavitve pokojninske reforme leta 2000 dalje prispevamo k uravnoteženju javnih financ in k vzdržnosti pokojninske blagajne. Že od sprejetja ZPIZ-1 so bile pokojnine z zakonodajnimi ukrepi večkrat prizadete bodisi prek usklajevanja pokojnin bodisi s sprejetjem izrednih ukrepov. To najbolje prikazujejo podatki o razmerju med povprečno pokojnino in povprečno plačo. Tako je bilo v letu 2000 to razmerje še blizu 75 odstotkov, leta 2012 pa je že padlo na 62,1 odstotka. Še slabše pa je to razmerje, če upoštevamo vse pokojnine, to je vdovske, invalidske, družinske, saj zdaj dosega samo le še 57 odstotkov. Navedena razmerja pa so se v letošnjem prvem četrtletju še poslabšala. Kakšno je dejansko materialno stanje upokojencev, tistih s polno pokojninsko dobo 40 let, najbolje ponazarja naslednji podatek: upokojenec s 40 leti pokojninske dobe bo v letu 2013 prejel le 435 evrov pokojnine, če bo ta odmerjena od najnižje pokojninske osnove. Če bi upoštevali njegovo pokojninsko osnovo, pa bi bila pokojnina še nižja.

Ti podatki torej nazorno kažejo, da v naši državi upokojenci prispevamo k stabilizaciji javnih financ. K temu pa moramo posebej opozoriti na dejstvo, značilno le za našo državo, da je bila leta 1996 znižana prispevna stopnja za delodajalce, ki znaša le še 8,85 odstotka. Takega znižanja razvite in tudi nerazvite evropske države v tem obdobju niso doživele. Če se to ne bi zgodilo, se je pa z utemeljitvijo, da bo pripomoglo k izboljšanju konkurenčnosti našega gospodarstva, potem državnemu proračun v teh letih ne bi bilo treba prispevati sredstev, ki jih je. Torej upokojenci utemeljeno trdimo, da že več kot dobro desetletje dajemo svoj prispevek k izboljšanju našega celotnega družbenega sistema. Pri tem ne pozabimo, da

so se že leta 2010 pokojnine usklajevale po določbah interventnega zakona le v polovičnem obsegu, določenem v sistemskem zakonu, v letu 2011 prav tako po določbah interventnega zakona le še v četrtini, v letu 2012 pa uskladitve sploh ni bilo. V letu 2013 smo pokojnine uskladili le za 0,1 odstotka. To pomeni, da so se nekaterim pokojnine uskladile za 1 evro ali malo več, drugim pa niti za 1 evro ne. Dejstvo je, da se je v zadnjih 4 letih bistveno poslabšal materialni položaj upokojencev, saj so se samo v lanskem letu pokojnine v povprečju realno znižale za 4,8 odstotka, če upoštevamo še, da ni več varstvenega dodatka k pokojnini.

Poudarjamo, da smo upokojenci dolga leta gradili in ustvarjali dobro materialno podlago tudi za novo državo Slovenijo. Zato nismo krivi za zdajšnjo krizo v državi, ki je nastajala postopoma in dosegla vrh v zdajšnjem času. Zato ne moremo pristati na to, da bi se kopja lomila na naših hrbtih. Skupni učinek našega prispevka od leta 2010 do vključno leta 2012, upoštevajoč tako pokojnine, kot letni dodatek, znaša v treh letih nekaj več kot 444 milijonov evrov. Bilo bi dobro, če bi si finančni minister in drugi politiki, preden javno govorijo o tako pomembnih dejstvih, pravočasno pridobili podatke pri pokojninskem zavodu, ki je edini izvajalec sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in lahko zagotovi objektivni, resnični in poštene podatki.

Spričo povedanega pozivamo politike, zlasti pa vlado in zakonodajne organe, da oblikujejo in sprejmejo tako zakonodajo, ki bo zagotovila, da bo nezakonito pridobljeno premoženje, ki so ga nezakonito pridobili različni tajkuni, vrnjeno slovenski državi in da se bo lahko povečala blaginja vseh državljanov.

Anka Tominšek,
predsednica komisije

Revija ZPIZ in ZDUS
Vzajemnost

je vaša!

PRIDOBIVAJTE NOVE NAROČNIKE

Čakajo vas lepe nagrade:

- za dva nova naročnika – brezplačna polletna naročnina na Vzajemnost;
- za tri nove naročnike – vrednostni boni Mercator za 15 evrov;
- za vsakega nadaljnjega novega naročnika – še po 5 evrov (za štiri naročnike 20 evrov itd).

*Vzajemnost
je tudi
lepo darilo!*

Mi gremo pa na morje ... V Hotel Delfin v Izolo!

Paket Delfin vključuje: • kozarček za dobrodošlico • brezžični internet • kopanje v notranjem bazenu z ogrevano morskovo vodo (30 in 33°C) oz. v zunanjem bazenu z ogrevano morskovo vodo (od sredine maja do sredine septembra) • prost vstop na plažo • jutranjo telovadbo v bazenu ali telovadnici • igre na balinišču in ruskem kegljišču • glasbo za ples (ob petkih in sobotah oz. poleti od torška do sobote)

Polpenzion	1. 6.-15. 7. 2013	16. 7.-19. 8. 2013	20. 8.-30. 9. 2013
Upokojenci	45 EUR	52 EUR	46 EUR
Ostali gostje	50 EUR	57 EUR	51 EUR

Cene so v EUR in veljajo na osebo na dan v dvoposteljni sobi. **Doplačila na dan:** enoposteljna soba, polni penzion, turistična taksa.

S popusti do prihrankov

Upokojenci, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokojencev in člani kluba revije Vzajemnost imajo **10 % popusta** (popusta se ne seštevata).
Otroški popusti pri bivanju z 2 odraslima osebama: otroci do vključno 6. leta bivajo **brezplačno**, otroci od 7. do vključno 12. leta imajo **50 % popusta**.
V času poletnih šolskih počitnic (16. 7.-19. 8. 2013) en otrok do vključno 12. leta v sobi z dvema odraslima osebama biva **brezplačno**.

Informacije in rezervacije:

T: 05/ 6607 400 • E: rezervacije@hotel-delfin.si
www.hotel-delfin.si

Zakaj predlagamo spremembo volilne zakonodaje?

Zveza društev upokojencev Slovenije je marca letos vložila v državni zbor predlog novega zakona o volitvah v DZ (Kristan, Mihelčič, Pintar), podprt s pet tisoč podpisi državljanov, kar jasno kaže, da je veliko ljudi prepričanih, da je treba zdajšnjo volilno zakonodajo spremeniti. Zakaj?

Zakon o volitvah v DZ je bil leta 1992 pripravljen razmeroma v naglici, ko se je samostojna Slovenija pravno šele oblikovala. Takrat je bila pomembna sprememba glede na minulo obdobje tudi zagotovitev večstrankarskega sistema, ki so ga nekateri dojemali celo kot nekakšno zagotovilo demokracije. Zato je pomembnost političnih strank dobila velik poudarek tudi v takratnem volilnem sistemu.

Čeprav je bi ta zakon v naslednjih letih večkrat dopolnjen, pa ni doživel bistvenih sprememb. Nekateri analitiki družbenega dogajanja smo na to anomalijo (preveliko vlogo političnih strank) začeli opozarjati že sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja in leta 1996 je takratni razvojni svet predlagal pomembne spremembe, ki pa so jih blokirale politične stranke. Tako je zdajšnji zakon v bistvu enak, kot je bil zasnovan ob samem rojstvu države in seveda ne ustreza več ne dejanskemu stanju, ne potrebam slovenske družbe dve desetletji kasneje.

Še več, zdajšnja volilna zakonodaja je slaba in povzroča vrsto težav, s katerimi se ubadamo danes. Naj opozorim le na nekatere:

- zakon o volitvah v državni zbor (volivci) ne uveljavlja ustavne določbe, da naj bi pri volitvah imeli odločujoč vpliv. Tako zdaj stranke svobodno oblikujejo kandidatne liste (izvemši spol kandidatov), saj ni nobene omejitve pri domicilu (kje kandidat živi in kje kandidira), vrstnem redu (ni preferenčnega glasu, ki bi določal zaporedje kandidatov) itd. Posledica tega je, da volivci volijo ene kandidate, izračuni političnih strank pa podelijo poslanske mandate povsem drugim!
- Zdajšnji sistem zato vselej pušča celotna področja, iz katerih ni izvoljen noben kandidat (t. i. bele lise). Tako je na zadnjih volitvah leta 2011 ostalo brez svojega predstavnika v DZ več kot 250 tisoč volivcev iz 13 volilnih okrajev! Razmere se lahko še poslabšajo, saj nekateri izvoljeni poslanci postanejo člani vlade, nadomestijo pa jih drugi, praviloma iz povsem drugih volilnih okrajev, kar ustvarja veliko nestabilnost DZ.
- Zdajšnji sistem ne omogoča, da bi bili v volilnih okrajih izvoljeni ugledni posamezniki, ki niso člani političnih strank, saj mora kandidatna lista (predlagatelj) zbrati najmanj 4 odstotke glasov v vsej državi. V skrajnem primeru bi lahko neodvisen kandidat v svojem volilnem okraju dobil prav vse glasove, pa bi to na ravni Slovenije še vedno pomenilo zgolj 1,25 odstot-

ka glasov, torej bistveno premalo za pridobitev mandata. Ker izvolitev zagotavljajo samo močne politične stranke, se po izvolitvi »polastijo« poslancev, zahtevajo strankarsko disciplino (glasovanje po diktatu), kar pomeni, da poslanci v DZ ne zastopajo več volivcev, temveč stranke. Da to povsem spremeni dogajanje v DZ, je jasno: nastane glasovalni avtomatizem, ki zavrže vse predloge opozicije, sprejeti pa so vsi predlogi vladne koalicije, in to ne glede na umestnost in kakovost predlaganega. Lahko bi celo rekli, da parlament postaja izvršilni zakonodajni organ vsakokratne vlade.

Zakon, ki ga predlagamo, bi zagotovil najmanj enega poslanca iz vsakega od 44 volilnih okrajev, izvoljenega neposredno, po večinskem načelu. Predvsem pa bi omogočil neposredno izvolitev uglednim posameznikom, ki niso člani političnih strank. Tudi kandidatom ZDUS. To bi spremenilo sestavo v odpravilo bi glasovalni avtomatizem, kar pomeni, da bi morali biti predlogi zakonov in ukrepov v DZ boljše pripravljene in utemeljene argumentirano.

- Tudi neustrezna sestava DZ po spolu je posledica manipuliranja političnih strank, saj je med poslanci žensk le za vzorec, kot v kateri od muslimanskih dežel!

Vse to so razlogi, da zahtevamo spremembo volilne zakonodaje. Zakon, ki ga predlagamo, bi zagotovil najmanj enega poslanca iz vsakega od 44 volilnih okrajev, izvoljenega neposredno, po večinskem načelu. Predvsem pa bi omogočil neposredno izvolitev uglednim posameznikom, ki niso člani političnih strank. Tudi kandidatom ZDUS. To bi spremenilo sestavo DZ po spolu, obenem pa odpravilo glasovalni avtomatizem, kar pomeni, da bi morali biti predlogi zakonov in ukrepov v DZ boljše pripravljene in utemeljene argumentirano.

Zato skupaj zahtevajmo spremembo volilnega sistema!

Več podatkov o novem zakonu najdete na spletni strani ZDUS, objavljeni pa so bili tudi aprilski številki ZDUS plusa.

Emil Milan Pintar

Vila Ana v Rogaški Slatini

Le 10 minut hoda do Rogaške Riviere

No želite biti sami gospodarji svojega časa, izberite oddih v Vili Ana.

Vila Ana** je idealna izbira oddiha za tiste:

- ▶ ki uživate v miru in ne marate hotelskega vrveža,
- ▶ ki želite za prazne želodčke skrbeti sami in
- ▶ za tiste, ki iščete poceni počitnice.

Nudi:

- ▶ 13 sob z lastno kopalnico (dvo- in troposteljne, TV, radio, WC, tuš),
- ▶ dnevni prostor za druženje in kuhinja v pritličju,
- ▶ brezžični internet v recepciji.

	1.5. - 13.6.2013 15.9. - 26.12.2013	14.6. - 14.9.2013 27.12. - 2.1.2014
Nočitev z zajtrkom	25,00	30,00

Cene so v EUR in veljajo na osebo na dan v dvoposteljni sobi.

Namig za preživljanje prostega časa:

Voda je življenje - uživajte v njej ...

- ▶ 10 min. (1 km) hoda skozi zdraviliški park do termalnih bazenov Rogaške Riviere,
- ▶ 15 min. (15 km) vožnje do Term Olimia (v času poletne sezone Rogaško Slatino in Podčetrtek povezuje turistični vlakec).

Popusti:

- ▶ 10% popust za upokoјence, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokoјencev, člani kluba revije Vzajemnost.
- ▶ Popusti za otroke pri bivanju z 2. odraslima osebama:
 - otroci do vključno 6. leta bivajo brezplačno,
 - otroci od 7. do vključno 12. leta imajo 50% popusta.
- ▶ Doplačila na dan: enoposteljna soba 10,00 EUR in turistična taksa. Otroški popusti pri bivanju z eno odraslo osebo se obračunajo na ceno enoposteljne sobe.

Naj vam 1 dan bivanja podarimo!

**Plačate 3 noči,
bivate 4.**

Akcija velja do 31.7.2013.

Informacije in rezervacije:

Vila Ana, Ulica XIV. divizije 14, Rogaška Slatina

T: 05/ 6607 400

E: rezervacije@hotel-delfin.si

www.hotel-delfin.si

Predlog zakona o davku na nepremičnine

Zakon naj bi stopil v veljavo 1. januarja 2011, prvič pa bi morali lastniki nepremičnin plačati davek za leto 2011. Najnižja davčna stopnja bo 0,03 odstotka in navzgor ne bo omejena. Davčna osnova bo 80 odstotkov posplošene tržne vrednosti nepremičnin. Olajšave za stanovanjske nepremičnine niso predvidene. Prvo leto bodo davčne stopnje po posameznih občinah zakonsko predpisane.

Predlagatelj navaja, da je namen zakona zagotoviti celovit, enoten in pravičen sistem obdavčitve nepremičnin ter s tem zagotoviti primeren vir sredstev za financiranje občin. Odpravljen bo davek na nepremičnine po zakonu o davkih, nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč in pristojbina za vzdrževanje gozdnih cest, ki jo plačujejo lastniki gozdnih zemljišč. Obdavčene bodo vse nepremičnine v Sloveniji, v številni kmetijska zemljišča in druge kmetijske nepremičnine. Davčna osnova bo določena na podlagi posplošene tržne vrednosti, ki jo s sistemom množičnega vrednotenja nepremičnin izračunava Geodetska uprava RS. Zavezanci za plačilo bodo vsi lastniki nepremičnin, ki bodo 1. januarja v letu, za katerega se odmerja davek, kot lastniki vpisani v register nepremičnin.

Najnižja predvidena davčna stopnja je 0,03 odstotka od 80 odstotkov posplošene tržne vrednosti, višino davčne stopnje pa bodo določale občine. Davčna stopnja navzgor ne bo omejena. Davčna stopnja se bo lahko razlikovala glede na vrsto nepremičnine, kar bo omogočalo uresničevanje nepremičninske in prostorske politike občin. Oprostitev plačila davka je predvidena za nepremičnine, ki so javno dobro lokalnega ali državnega pomena, pa za kulturne spomenike, objekte, ki se uporabljajo za verske dejavnosti, in za nepremičnine v lasti tujih držav in mednarodnih organizacij. Druge oprostitve niso predvidene.

Davčne stopnje za leto 2011 bodo zakonsko predpisane. Najnižja davčna stopnja je predpisana za občini Destrižnik in Komenda (0,028 odstotka), najvišja pa za občino Šalovci (0,375 odstotka). Če ne bo sprememb, bodo občine za leto 2012 same določile davčne stopnje.

Predlog novega zakona ima nekaj pomanjkljivosti, ki bi jih moral zakonodajalec odpraviti. Dejstvo, da bo moral lastnik nepremičnine skrbeti za pravilne podatke o lastništvu v registru nepremičnin, ni sprejemljivo za sodobno informacijsko družbo, kjer so vse pomembne evidence elektronsko vodene. Podatki v registru nepremičnin bi se morali samodejno usklajevati s

podatki v zemljiški knjigi in v drugih evidencah. To bi omogočalo samodejno odmerjanje davka vsem lastnikom nepremičnin v posameznem letu glede na trajanje lastništva. Ker pa bodo morali zavezanci sami skrbeti za ustreznost podatkov v registru nepremičnin, lahko pričakujemo, da bo prihajalo do zlorab.

Problem pa bo zagotovo, da ne bo določena zgornja meja davčne stopnje. Avtorji predloga sicer pojasnjujejo, da naj davek ne bi bil višji od zdajšnjega nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča. Predlog zakona pa nobeni občini ne preprečuje, da ne bi davka dvignila na odstotek ali več. Tako obstajajo vse možnosti, da se bo višina davka prilagajala dnevi politiki v lokalnem okolju. V obrazložitvi predloga avtorji zagovarjajo enakopravnost obdavčitve, vendar hkrati z navzgor neomejeno stopnjo omogočajo, da obdavčitev ne bo enakopravna, in prepuščajo lokalnim politikom del socialne politike, ki bi jo morali uresničevati na državni ravni.

Problem je tudi davčna osnova (posplošena tržna vrednost), ki je bila pridobljena z množičnim vrednotenjem nepremičnin, ki ga opravlja Geodetska uprava RS. Z množičnim vrednotenjem določimo vrednosti nepremičnin, ki naj bi bile bolj ali manj podobne tržnim vrednostim. Ker pa prenove starejšim nepremičninam povečujejo tržno vrednost, se bo dvignila tudi davčna osnova in posledično davek. Davek tako neposredno zavira vlaganje v prenovo zgradb za zmanjševanja škodljivih vplivov na okolje. Pri nizki davčni stopnji bo vpliv seveda majhen, čim večja pa bo stopnja, tem večji bo tudi vpliv.

Zakon prinaša precej sprememb in posega neposredno v premoženje državljanov. Avtorji menijo, da večina lastnikov nepremičnin ne bo čutila večjih sprememb, vendar pa prepuščajo preveč možnosti odločanja lokalnim politikom, kar pa lahko ogrozi socialno stabilnost na nekaterih območjih.

Zakon bi bilo tako treba na nekaterih mestih popraviti, da ne bo omogočal zlorab in da hkrati bo spodbujal vlaganja v okolju prijaznejše stavbe.

B. Kastelic

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

S terena

Hotel Delfin predstavlja novosti

Skupščina hotela ZDUS Delfin, bila je 5. junija, je najprej pri-
sluhnila poročilu nadzornega sveta družbe in nato potrdila
revidirano letno poročilo za lani. Na predlog uprave in nadzor-
nega sveta družbe je potrdila, da se bilančni dobiček za leto

2012 v višini 206 tisoč evrov razdeli med lastnikom hotela, to
je Zvezo društev upokojencev Slovenije, in to v višini 70 tisoč
evrov, ter hotelom za oblikovanje rezerv iz dobička v višini 130
tisoč evrov. Skupščina je direktorju in nadzornemu svetu po-
delila razrešnico za poslovno leto 2012 ter imenovala AUDIT
& Co. za revizorja Delfina za poslovno leto 2013.

info.zdus

Srečanje prostovoljk in prostovoljcev

Sredini maja je DU Tolmin pripravilo 5. tradicionalno srečanje
prostovoljk in prostovoljcev projekta Starejši za starejše za
višjo kakovost življenja doma iz severnoprimske in dolenjske
regije ter Bele krajine. Srečanja se je udeležilo kakih 450
prostovoljk in prostovoljcev, ki so se jim pridružili predse-
dnica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak, vodja projekta Rožca
Šonc, regijska koordinatorja Aldo Ternovec in Nada Povše,
predsednika PZDU Alojz Vitežnik in Jože Jazbec, predse-
dniki društev, koordinatorji projekta, nekateri župani in Dejan
Levanič z ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.
Gostitelji srečanja so pripravili pester kulturi program, v ka-
terem so sodelovali otroci iz tolminskega vrtca, pihalni orke-
ster Tolmin, folklorna skupina Razor Tolmin, duo Bakalina in
vokalna skupina Nepozebnice. Prostovoljke in prostovoljci
so si nato ogledali še krajevni muzej, stari del Tolmina, Ko-
zlov rog, tolminska korita in obiskali EKO praznik.

Majda Maglica

ZDUS na tednu vseživljenjskega učenja

MIX@GES

V prostorih ministrstva za kulturo je bilo sre-
di maja mednarodno srečanje generacij z
umetnostjo in novimi mediji, ki ga je v tednu
vseživljenjskega učenja pripravila ZDUS. To je bila hkrati
sklepna prireditev evropskega projekta Mix@ges, ki je na
enem mestu zbrala starejše in mlade iz Avstrije, Belgije,
Nemčije, Slovenije in Škotske, umetnike, muzejske delavce,
medijske izobraževalce, zaposlene v kulturi in izobraževalnih
organizacijah. Pridružilo se jim je še kakih sto navdušencev,
ki se ukvarjajo s kulturo in medgeneracijskim sodelovanjem,
udeležence srečanja pa je pozdravil državni sekretar ministr-
stva za kulturo dr. Aleš Črnič.

ZDUS je prvič dobila priložnost, da se poveže z muzejem so-
dobne umetnosti na Metelkovi, na kateri so predstavili rezul-
tate kreativnih delavnic iz vseh partnerskih držav. Dogodek
je bil hkrati promocija priročnika The mix@ges experience
(na voljo je samo v angleškem jeziku), v katerem so zbrane
izkušnje in raziskani inovativni pristopi k medgeneracijskim
aktivnostim v kulturnih ustanovah in lokalnih okoljih.

D. L.

EU kviz v ciljni ravnini

Projekt EU kviz se bliža h koncu. Doslej se je na
petih prireditvah kakih sto starejših iz Podčetrтка,
Ljubnega ob Savinji, Komende, Poljan nad Škofjo Loko in
Šentjerneja pomerilo v poznavanju EU in evropskega parla-
menta. V Šentjernej so prišli tekmovalci člani gobarskega
društva Šentjernej, turističnega društva Gradišče in društva
ljudskih pevcev Vrhpolje. Povprečna starost tekmovalcev je
bila 66 let.

Pet zmagovalnih ekip se bo konec meseca junija pomerilo na sklepni prireditvi v Ljubljani, kamor bo prišlo tudi nekaj evropskih poslancev. Projekt EU kviz delno sofinancira evropski parlament, organizatorji pa vabijo, da obiščete spletno stran www.hevreka.si/eu.

ZDUS, DeSUS, RK: Socialno so najbolj ogroženi starejši!

V Mariboru so se prve dni meseca junija predstavniki Zgorajepodravske PZDU in predstavniki Mestne organizacije DeSUS Maribor sestali s predsednikom območnega združenja Rdečega križa Maribor Alojzom Kovačičem. Na sestanku so sodelovali tudi **predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak**, predsednik Karl Erjavec in poslanka DeSUS v državnem zboru Marjana Kotnik Poropat.

Člani MO DeSUS Maribor, ki je bil sklicatelj sestanka, so opozorili, da se socialne razmere v štajerski regiji slabšajo iz dneva v dan. Zato je potrebno sprejeti ukrepe, ki bodo spodbujali zaposlovanje mladih in ustavili naraščajočo brezposelnost. Starejšim pa je potrebno zagotoviti spoštljivo starost.

Predsednik RK Maribor Alojz Kovačič je predstavil zaskrbljujoče podatke o socialnem položaju meščanov Maribora ter prebivalcev okoliških občin. Število ljudi, ki se morajo za svoje preživetje obračati na pomoč Rdečega križa ter drugih humanitarnih organizacij, je iz dneva v dan večje. Tako se je ob razdeljevanju paketov pomoči z osnovnimi živili, ki jo opravljajo enkrat na teden, na Rdeči križ obrnilo kar 1.075 prebivalcev mariborske regije. Od skupnega števila uporabnikov pomoči je kar 70 odstotkov upokojenk in upokojenec.

Udeleženci sestanka so bili kritični do investicije v TEŠ, ki se je samo v nekaj mesecih podražila za 140 milijonov evrov, po drugi strani pa naj bi država dodatno varčevala pri upokojenecih.

Ob tem je predsednik RK Maribor ministra ter podpredsednika vlade Karla Erjavca zaprosil za pomoč pri spremembi vladnega predloga, ki določa, da se bodo namenska proračunska sredstva za humanitarno pomoč v naslednjem letu zmanjšala za 40 odstotkov. Minister mu je zagotovil, da bo

na to vprašanje opozoril vlado in ji predlagal, naj zagotovi, da tega ne bi prišlo, saj bi to lahko imelo neverjetne posledice za vse, ki so odvisni od tedenskih paketov osnovnih živil.

Vsi udeleženci sestanka so bili enotni v oceni, da takšen položaj starejših ljudi v družbi nikakor ni primeren. Ti ljudje so si zaslužili človeka vredno in dostojanstveno starost. Zato so bili toliko bolj presenečeni in zgroženi nad pozivom finančnega ministra, da je napočil čas, ko naj bi se pokojnine znižale in da naj tudi upokojenec delijo del finančne krize v državi.

Predsednica ZDUS dr. Mateja Kožuh Novak, predsednik DeSUS Karl Erjavec in poslanka DeSUS Marjana Kotnik Poropat so zato na novinarski konferenci, ki je sledila po končanem sestanku, ministru za finance sporočili, da nikakor ne bodo pristali na kakršnokoli trajno zniževanje pokojnin ter da mora rekreacijski dodatek za upokojenec z nižjimi pokojninami ostati nespremenjen. Vsakršno dodatno zniževanje pokojnin bi imelo za posledico novo povečanje števila upokojenec, ki bi se znašli pod pragom revščine in bi bili odvisni od pomoči humanitarnih organizacij, česar pa ne bodo dopustili.

info.zdus

Četrta revija upokojenskih pevskih zborov

Na reviji, ki jo je pripravilo DU Koper – Center, so sodelovali ŽePZ DU Pivka, PZ CDA ZDU MO Koper, MoPZ DU Bertoki – Prade, ŽePZ Sinji galeb iz DU Izola, MePZ A. Šuligoj iz DU II. Bistrica, MePZ Maestral iz Kopra, MoPZ F. Venturini iz Domja – Trst, MoPZ Tabor z Opčin, ŽePZ Pristan iz U3ŽO Koper in ŽePZ iz pobratenega DU iz Trsta.

Vsak zbor se je predstavil s po tremi pesmimi. Selektor je odločil, da se bo državnega srečanja udeležil MePZ DU Postojna pod vodstvom zborovodkinje Mirjane M. Čepirlo.

Revijo so zbori ob spremljavi harmonike sklenili z že ponarodelo Vstala Primorska.

Karol Pavlin

ZDUS na festivalu prostovoljstva

Konec meseca maja je bil na Kongresnem trgu v Ljubljani 14. festival prostovoljstva, ki ga vsako leto organizira Slo-

venska filantropija – združenje za promocijo prostovoljstva. ZDUS, ki je naša vodilna organizacija za starejše, je na osrednji prireditvi predstavil svoj največji program prostovoljstva Starejši za starejše, obenem pa je tudi javnosti predstavil evropske in nacionalne projekte, v katerih sodeluje. Takšni dogodki so za ZDUS dobrodošli, saj ob promociji aktivnosti za starejše nudijo možnost za povezovanje z drugimi nevladnimi organizacijami.

info.zdus

Hotel Delfin predstavlja novosti

»Z mozem imava veliko izdatkov, če bo zdravje dopuščalo in če nam ne bo država vzela še to ubogo pokojnino, se bova rada vračala v prekrasno Izolo s čudovitimi ljudmi. Bodite uspešni še naprej,« prebiramo pohvale iz anketnih listov, ki jih gostje oddajo ob koncu bivanja v hotelu ZDUS Delfin v Izoli.

Za nekatere novosti v ponudbi pa je moral nastopiti pravi trenutek. Tak primer je dogovor med vodstvom Hotela Delfin, izolskimi ladjarji in upravitelji marine, da barka, ki popelje goste na izlet ob slovenski obali, pristane pod hotelom in tako olajša izlet tistim, ki teže hodijo. Že v maju se je na izlet z barko odpravilo več kot 200 gostov. Nov je tudi vodeni ogled muzeja Parenzane, ki prikazuje zgodovino ozkotirne železnice, ki je nekoč povezovala Trst in Poreč.

info.zdus

Druženje kandidatov za sobivanje starejših

V začetku meseca junija smo v okviru Zdusove svetovalnice za izboljšanje bivanja starejših pripravili srečanje starejših, ki jih zanima sobivanje. Ena od aktivnosti svetovalnice HELPS je spodbujanje k bolj elastičnem odločanju o bivanju v starosti.

Prijetno druženje ob kavici in prigrizkih v kavarni SEM (Slovenski etnografski muzej) v Ljubljani je potrdilo naša opažanja, da starejši iščejo nove možnosti, kako in kje preživeti starost. Te niso več omejene na bivanje v lastnem stanovanju ali v domu za starejše. Pomembno je, da imajo ljudje na voljo čim več izbire pri odločanju, kako bodo živeli v zrelih letih.

Veseli nas, da pobuda o sobivanju starejših postaja sprejemljiva tudi pri nas, in upajmo, da se bo kmalu IN v celoti uresničila.

info.zdus

Zasedanja Eurocarers v Dublinu

Konec letošnjega maja je bilo v Dublinu na Irskem redno letno zasedanje in konferenca organizacije Eurocarers.

Članice Eurocarers so vse članice EU, tudi Slovenija. Eurocarers tesno sodeluje z različnimi evropskimi organi, zlasti s parlamentarno interesno skupino za neplačano oskrbovanje potrebnih oseb (vodi jo evroposlanka Marian Harkin). Eurocarers ima 64 članov iz 17 držav, od tega je 41 polnopravnih.

Zasedanja so se udeležili tudi predstavniki IACO (International Alliance of Carer Organizations) iz ZDA, Avstralije in Nove Zelandije, čeprav je tesnejše sodelovanje obeh organizacij oteženo, saj delujeta po različnih načelih (javni in zasebni pristop). Eurocarers zagovarja zadrževanje starejših ter drugih oskrbe in varstva potrebnih oseb čim dlje v domačem okolju, kar je zanje prijetno, obenem

pa zmanjšuje potrebo po selitvi teh oseb v javne ali v zasebne institucije. Zadrževanje teh oseb v domači oskrbi pomeni tudi veliko nižje stroške za državo, saj oskrbovalci za svoje delo niso plačani, kar je posebej pomembno v zdajšnjem kriznem času. V večini razvitih držav, tudi v Sloveniji, je vrednost brezplačne pomoči (oskrbovalci in drugi prostovoljci) bistveno višja od sredstev, ki jih za to namenja posamezna država.

Pri Eurocarersu je oskrbovalec (carer) oseba, ki daje brezplačno pomoč in nudi podporo partnerju, otroku, sorodniku ali sosedu, ki sam ne more skrbeti zase brez njihove pomoči. Izjemoma je oskrbovalec tudi mlajša oseba, celo otrok, ki skrbi za člane svoje družine. Med oskrbovalci so v večini ženske.

Zelo pomembno za organizacijo je zagotavljanje normalnih delovnih razmer in življenja neplačanih oskrbovalcev. To so zlasti izobraževanje, pokrivanje stroškov za njihove prevoze, skrb za njihovo telesno in duševno zdravje, zagotavljanje ustreznega časa za oddih in dopust, skrb zanje po zaključku negovalstva ipd. Vsega tega pa Slovenija za zdaj še ne omogoča oskrbovalcem.

V nekaterih državah imajo posebne zakone, ki urejajo delo in pravice neplačanih oskrbovalcev. Tak pristop (ne v okviru splošnega urejevanja socialnih pomoči) se je uveljavil na Norveškem, kjer se je izkazal za uspešnega, zato bi kazalo razmisliti o podobni organizacijski in zakonski ureditvi tudi v Sloveniji.

dr. Samo Zupančič

Zapisnik sej ZDUS

Zapisnik 16. seje upravnega odbora ZDUS

Datum: 6. junij 2013.

Prisotni: Ana Bilbija (po pooblastilu), Slavica Golob in dr. Mateja Kožuh Novak ter Anton Donko, Anton Sagadin (po pooblastilu), Janez Gologranc, Emil Hedžet, Franc Hojnik, Franc Lobnik, Janez Malovrh, Karl Drago Seme, Janez Sušnik in Alojz Vitežnik.

Opravičeno odsotna: Jože Jazbec in Marjan Pavlič.

Odsoten: Marjan Sedmak.

Vabljeni: Mojca Derganc, Cecilija Lumbar, Karolina Vida Rozman in Rožca Šonc.

1. Obravnava in sprejem zapisnika 15. redne seje in dopisne seje DP.S.29-4-2013.

Sklep: Zapisnika 15. redne seje in dopisne seje DP.S.29-4-2013 sta bila sprejeta.

2. Program in predračun ZDUS za leto 2013.

Sklepi:

- Stanovanjska komisija pred koncem meseca junija 2013 zbere stališča članov (tudi problematiko odčitavanja števcov) in jih predloži Nepremičninskemu skladu.
- V moderniziranem pravilniku sklada naj bo zapisan tudi način obračunavanja stroškov ob prenosu sredstev iz enega v drugi sklad.
- Na zboru članov bo potrebno sprejeti ukrepe v zvezi z neplačniki članarine.
- Potrdi se program dela ZDUS in finančni načrt za leto 2013.

3. Spremembe in dopolnitve Poslovnika o delu organov in delovnih teles ZDUS in Akt o sistemizaciji delovnih mest v strokovni službi ZDUS.

Sklepa:

- Sprejmejo se spremembe in dopolnitve Poslovnika o delu organov in delovnih teles ZDUS. Predlog sprememb in dopolnitev Poslovnika o delu organov in delovnih teles ZDUS je sestavni del zapisnika.
- Sprejme se Akt o sistemizaciji delovnih mest v strokovni službi ZDUS. Akt o sistemizaciji delovnih mest v strokovni službi ZDUS je sestavni del zapisnika.

4. Razno.

Sklepi:

- Članarine za ZDUS, PZDU in Vzajemno samopomoč za leto 2013 ostanejo nespremenjene.
- PZDU naj v enem tednu sporočijo strokovni službi, ali bodo pripravili manifestacije.
- Zbor članov bo 9. julija 2013.
- Seminarji za računovodje se nadaljujejo.

Zapisnik 7. seje komisije ZDUS za kulturo

Datum: 14. junij 2013.

Prisotni: Erika Jovanovska, Marija Orešnik, Jožica Ovnič, Iva Slabe, Milena Studnička, Klara Štrancar, Ema Tibaut in Marija Zamuda ter Anton Kotar, Karol Pavlin in Mirko Rabič.

Opravičeno odsoten: Ivan Mirt.

Odsotna: Dejan Čegovnik in Stane Podsedenshek.

Vabljena: Dijana Lukić in Anton Donko.

1. Pregled in potrditev zapisnika 6. seje z dne 21. marca 2013.

Sklep: Zapisnika 6. seje je bil sprejet.

2. Informacija o sredstvih JSKD.

Strokovna sodelavka je člane seznanila, da je JSKD za leto 2013 odobril dodatna sredstva za izvedbo kulturnih projektov ZDUS. Dodatna sredstva so bila odobrena za:

- Likovno kolonijo Izola 2013 (honorar mentorica) v višini 250 evrov
- Večer pesmi in plesa v višini 300 evrov

Skupna sredstva JSKD za izvedbo kulturnih projektov za leto 2013 tako znašajo 2.450 evrov.

3. Poročilo o zaključenem projektu Likovna kolonija Izola 2013.

Sklep: V bodoče se bodo člani komisije ZDUS za kulturo bolj angažirali pri naboru udeleženk in udeležencev Likovne kolonije, predvsem kar zadeva informiranje in svetovanje.

4. Projekt Likovna kolonija Rogaška Slatina 2013.

Ema Tibaut je predstavila idejo o projektu Likovna kolonija Rogaška Slatina. Tudi mentor kolonije je že znan: Oskar Sovinc. Platna za slikarje bo zagotovil hotel Delfin. ZDUS bo jeseni na pomočnico direktorja JSKD naslovil vlogo za sofinanciranje. Več informacij bo na voljo jeseni.

5. Poročila o zaključenih pokrajinskih srečanjih pevskih zborov DU 2013.

Sklep: Poročila članov komisije ZDUS za kulturo in ocene strokovnih ocenjevalcev so na voljo na ZDUS.

6. Večer pesmi in plesa.

Sklep: Člani komisije ZDUS za kulturo v najkrajšem možnem času sporočijo strokovni sodelavki predloge nastopajočih na Večeru pesmi in plesa iz svoje pokrajine. Po zbranih predlogih se bo sestala komisija v ožjem sestavu in opravila izbor, ki ustreza konceptu prireditve.

7. Festival za 3. življenjsko obdobje.

Sklep: Skupine, ki so jih predlagali člani Klara Štrancar, Anton Kotar in Karol Pavlin se sprejmejo kot predlogi za program nastopa malih vokalnih skupin, ki bo dne 3. oktobra 2013. Drugi člani v najkrajšem možnem času strokovni sodelavki sporočijo svoje predloge.

8. Pesmarica za upokojske pevske zборе.

Predsednik Anton Kotar je člane seznanil, da bo ZDUS ponatisnil pesmarico za mešane pevske zборе, saj smo 500 izvodov že prodali. ZDUS je naročil tisk dodatnih 200 izvodov.

9. Razno.

Sklep: Do skupščine v hotelu Delfin komisija ZDUS za kulturo pripravi poročilo o številčnosti članov in članic DU, ki se ukvarjajo s kulturnimi dejavnostmi ter številu izvedenih kulturnih projektih.

Zapisnik komisije ZDUS za šport, rekreacijo in gibalno kulturo

Datum: 3. junij 2013.

Prisotni: Mihael Majerle, Marjan Mihelčič in Stane Tomšič.

1. Obravnava tekočih zadev v času od zadnje seje komisije.

Predsednik Miha Majerle je člana skupine seznanil s pripombami na zapisnik zadnje seje komisije. Pripravil bo odgovore, ki jih bodo obravnavali na naslednji seji komisije.

Delovna skupina je obravnavala predlog pravil kegljanja s kroglo na vrvi, ki ga je pripravil Stane Tomšič na osnovi predloga Stanka Pignarja iz Zgornjepodravske PZDU. Usklajen predlog bo dostavljen vsem članom komisije in PZDU.

Pokrajinske zveze morajo do 15. julija 2013 poslati na ZDUS vsa poročila o izvedenih pokrajinskih športnih igrah na ustreznem obrazcu skupaj z računi. Kolikšna bo višina letošnjih sredstev za športno dejavnost še ni znano, ker ZPIZ o tem še ni odločal.

2. Razno.

Predsednik je člana seznanil, da je dosedanjšega člana komisije iz Zgornjepodravske PZDU Benjamina Breclja zamenjal novi član in sicer Anton Praviček iz DU Maribor Pobrežje.

Zapisnik 9. seje komisije ZDUS za zdravstveno varstvo Datum: 7. maj 2013.

Prisotni: Dunja Obersnel Kveder, Nevenka Lekše in Malči Žitnik ter Martin Toth.

Vabljeni: Frančiška Četković.

1. Potrditev zapisnika 8. seje KZV.

Dunja Obersnel Kveder je povedala, da 2. in 9. sklep zapisnika 8. seje nista bila realizirana zaradi objektivnih okoliščin.

Sklepi:

- Zapisnika 8. seje KZV je bil sprejet.
- ZDUS naj ponovno zahteva, da se sklic skupščine ali UO ZZZS javno objavi (na spletni strani) z vsemi priloženimi gradivi, saj gre za informacije javnega značaja.
- Komisija naj da pobudo komisiji ZDUS za pokojninsko politiko in komisiji ZDUS za socialna vprašanja, da proučita posledice sprejete zakonodaje v zadnjih dveh letih: zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev, zakona o socialno varstvenih prejemkih, Zujfa, zakona o izvrševanju proračuna in zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju na socialni in materialni položaj upokojenk in upokojenecv.

2. Informacija o napredovanju zdravstvene zakonodaje (Martin Toth).

Martin Toth je članice in člane komisije seznanil, da ga je minister za zdravje poklical in ga prosil za sodelovanje. Minister meni, da je za reševanje zdravstvene blagajne nujen interventni ukrep. Martin Toth je pripravil gradivo, ki naj bi služilo za novelo zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju. Ob tem je predlagal ministru, da skupina, ki jo je določil, opredeli, kaj lahko pri interventnem zakonu uredimo sedaj in kaj kasneje. Po tem je imela skupina še en sestanek, na katerem so se dogovarjali, kako povečati prihodke. Poenotili so se glede vsega, kar naj bi minister predlagal ministrstvu za finance in vladi.

Martin Toth je na kratko predstavil predvidene ukrepe:

- kot prvo naj bi državi vrnil vse obveznosti, ki so države. To so izdatki za pripravništvo in specializacije zdravnikov ter za raziskovalno in pedagoško dejavnost terciarnih zdravstvenih dejavnosti. Te naloge bi le ta financirala iz proračunskih sredstev, lahko pa bi del sredstev za te potrebe dobila iz trošarin na sladke

pijače ali iz drugih virov. Morda bi v začetku prenesli na proračun le polovico obveznosti za navedene naloge, preostali del pa postopoma v naslednjih letih.

- Naslednji ukrep naj bi bil povečanje prihodkov za obvezno zdravstveno zavarovanje in razširitev prispevnih osnov na prihodke od avtorskih in najemnih pogodb, nagrad članom uprav in nadzornih svetov, odpravnin, sejnin, najemnin itd.
- Uvedena naj bi bila tudi razširitev na prihodke od kapitala (dividende itd.) na vse kmetijske dejavnosti ter za vse lastnike zemlje.
- Uvedli naj bi prispevek delodajalca za kmete in obrtnike. Nasploh naj bi za vse kategorije zavarovancev določili najnižjo prispevno osnovo, kar bi lahko bila minimalna plača ali minimalna pokojninska osnova.
- Strinjali so se glede stališča, da se prispevki za upokoјence ne spreminjajo.
- Redefinirali naj bi termin družinski član. To bi lahko bile le osebe, ki same niso zavarovane in pri katerih je dohodek na družinskega člana gospodinjskega izpod nekega zneska in otroci, šolarji ter študentje. S tem bi uvedli večjo pravičnost med zavarovanci.
- Eden od predlogov se nanaša tudi na odpravo pravice do pogrebnin in posmrtnin. Pravica do teh dajatev bi se ohranila le za otroke in šolarje ter socialno šibke osebe (npr. za tiste, za katere plačuje prispevke država oziroma občine).

3. Informacija o predstavitvi naših stališč o razvoju zdravstvenega sistema poslanskim skupinam (Dunja Obersnel Kveder).

Dunja Obersnel Kveder je opisala obiske poslanskih skupin, ki jih je opravila z Antonom Donkom, dr. Martinom Tothom in Aldom Ternovcem. Obiskali so vse poslanske skupine, razen SLS, ki jih ni povabila na pogovor. Predstavili so stališča ZDUS glede problemov v zdravstvenem sistemu, socialnem varstvu in Zakonu o dolgotrajni oskrbi. Poudarila je, da je za upokoјence zdravje ena od najpomembnejših človekovih pravic in vlaganje v zdravje je bistvena investicija in gonilo razvoja vsake družbe. Zavzela se je za nujno spremembo sedaj veljavnega koncepta, ki zagovarja, da javni zdravstveni sistem ustvarja nenehno večje stroške, ki jih je treba za vsako ceno zmanjšati, tudi tako, da ljudje participirajo svoja zasebna sredstva, da ohranjajo obseg zdravstvenih pravic. Veliko bolj sprejemljiv je nov način razmišljanja, ki se začne uveljavljati v Evropi, ki poudarja, da mora država oziroma solidarno vsi njeni prebivalci začeti načrtno vlagati v zdravje, da se bo družba uspešneje razvijala in bodo vsi živeli v večjem blagostanju.

Večina poslanskih skupin se je strinjala s stališči ZDUS, predvsem so podprli krepitev primarnega zdravstvenega varstva in sprejetje mreže zdravstvene dejavnosti. Po našem mnenju je bil najboljši odziv v SD in delno tudi v SDS, najslabši pa v PS in DL. Andrej Vizjak iz SDS je predlagal, da ZDUS kot civilna iniciativa poda predlog za obravnavo zakona o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo, ki ga bo njegova poslanska skupina podprla.

4. Razno.

Sklep: Frančiška Četković napiše dopis za SSZ, ZZZS ter obe ministrstvi glede nepravilnosti pri financiranju zdravstvene nege varovancev v DSO.

Natečaj za oblikovanje novoletne voščilnice Srečno 2014

Komisija ZDUS za kulturo razpisuje natečaj za oblikovanje novoletne voščilnice. Poudarek je na spodbujanju ustvarjalnosti in delovanju starejših na področju likovnega ustvarjanja.

Pogoji za sodelovanje

Pravico do sodelovanja imajo starejši, ki se ljubiteljsko ukvarjajo s slikarstvom in z drugimi oblikami likovnega ustvarjanja ter so člani DU. Likovni prispevki so lahko v poljubni risarski, slikarski ali grafični tehniki. Tema in motiv voščilnic sta prav tako poljubna in ju je mogoče razumeti v najširšem pomenu.

Prijava del in označitev

- Na natečaju sodelujejo vsa dela, ki bodo prispela na ZDUS do 31. avgusta 2013.
- Avtorji pošljejo voščilnice z različnimi motivi in tehnikami v predpisanem formatu 16 cm x 11 cm.
- Na hrbtni strani voščilnice morajo biti ime, priimek in naslov avtorja ter naslov dela. Poslanega materiala organizator ne bo vračal. Shranjen bo v arhivu ZDUS kot del natečajne dokumentacije.
- S prijavo avtor zagotavlja, da je delo avtorsko. V nasprotnem primeru si organizator natečaja pridržuje pravico, da delo izključi iz natečaja.

Ocenjevanje del

Poslana dela bo pregledala in ocenila komisija ZDUS za kulturo v ožjem sestavu.

Upoštevala bo naslednje kriterije:

- izvirnost, kreativnost,
- kakovost dela,
- moč umetniškega izraza,
- vsebina (likovni pristop, motiv),
- duhovitost.

Ovojnico z voščilnicami pošljite na:

Zveza društev upokojencev Slovenije
Kebetova ul. 9
1000 Ljubljana
s pripisom: Natečaj za voščilnico 2014.

Izbor del in obveščanje avtorjev

Na podlagi prejetega materiala bo izbor potekal do konca septembra 2013. Opravila ga bo komisija ZDUS za kulturo, ki bo med prispelimi predlogami voščilnic izbrala dela, ki bodo nagrajena. Vse prispеле voščilnice bodo razstavljene v Cankarjevem domu v času 13. festivala za 3. življenjsko obdobje (1. do 3. oktober 2013). O prejemu nagrad bodo dobitniki obveščeni pravočasno.

Vsa prispela dela postanejo last ZDUS.

Za dodatne informacije se lahko obrnete na kontaktno osebo: Dijana Lukić, podpora komisiji za kulturo, tel. štev.: 01/62 05 482, e-naslov: dijana.lukic@zdus-zveza.si

BIG BANG Brezplačni tečaji računalništva za starejše

Z internetom smo dobili hitrejše informacije, možnost komuniciranja kljub medsebojni oddaljenosti in še mnoge koristi, ki nam olajšajo življenje.

V podjetju Big Bang, d.o.o., se zavedamo pomembnosti računalniške pismenosti in učinkov, ki jih ima na olajšanje življenjskih opravkov za vse.

Zato za člane ZDUS pripravljamo brezplačne računalniške tečaje, ki bodo v Ljubljani, Mariboru in Radencih.

Big Bang, d. o. o. vas vabi na brezplačne delavnice, kjer vas bodo naši strokovnjaki naučili osnovnih znanj uporabe računalništva.

Predstavili vam bomo računalniške programe, uporabo interneta, uporabo elektronske pošte, elektronskega bančništva, družabnih omrežij (Facebook), urejanja fotografij, snemanja CD ...

Veselimo se druženja z vami!

Prijave. Na brezplačni tečaj se lahko prijavite na telefonsko številko 080/22 64 ali na e-naslov zлата.leta@bigbang.si. Poprejšnja prijava na zeleni termin tečaja je obvezna. Najmanjše število udeležencev posameznega tečaja je 5, največje pa 12. Če bo za posamezni tečaj prijavljenih manj kot 5 ali več kot 12 kandidatov, vas bomo v dogovoru z vami vključili v drugi razpoložljivi termin. Prijave za posamezni termin se zaključijo v četrtek (ob 16. uri) pred začetnim datumom posameznega tečaja.

Termini in kraji tečajev

1. 7. do 5. 7. 2013 od 8. do 11. ure

Ljubljana, Big Bang BTC Ljubljana, Šmartinska 152, Ljubljana (Hala 5, oddelek gaminga)

Maribor, Big Bang Europark Maribor, Pobreška 18, (predavalnica Europarka)

8. 7. do 12. 7. 2013 od 8. do 11. ure

Radenci, Sava Hoteli, Zdravilišče Radenci, Zdraviliško naselje 12, (konferenčna soba)

15. 7. do 19. 7. 2013 od 8. do 11. ure

Ljubljana, Big Bang BTC Ljubljana, Šmartinska 152, Ljubljana (Hala 5, oddelek gaminga)

Maribor, Big Bang Europark Maribor, Pobreška 18, (predavalnica Europarka)

Skupina Merkur, Big Bang, trgovina in storitve, d.o.o., Šmartinska c. 152, 1000 Ljubljana, www.bigbang.si

Vzajemna d.o.o. Vošnjakova ulica 2, 1000 Ljubljana
Vsa zavarovanja se sklepajo po veljavnih pogojih Vzajemne d.o.o.

Vaše zdravje nam je pomembno.

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

Center za vaše zdravje

**vzajemna
pomoč**

Aktiviraj storitev

Brezplačne storitve,

ki jih omogočamo našim zavarovancem kot pomoč pri skrbi za zdravje:

- + kako hitro do zdravnika specialista
- + varna uporaba zdravil
- + svetovanje s področja zdrave prehrane
- + preprečevanje izgorelosti

pokličite **080 27 60**

obiščite **pomoc.vzajemna.si**